

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **L. S.** proti žalovanému: **Krajský úřad Libereckého kraje**, se sídlem U Jezu 642/2a, Liberec 2, ve věci námitky podjatosti uplatněné žalobkyní proti všem soudcům Krajského soudu v Ústí nad Labem v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 12. 9. 2005, č. j. 59 Ca 90/2005 - 10,

t a k t o :

Soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem Mgr. Karel Kostelecký, Mgr. Daniela Zemanová a Mgr. Hana Ptáčková **n e j s o u** v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 12. 9. 2005, č. j. 59 Ca 90/2005 - 10, **v y l o u č e n í** z projednávání věci a rozhodování o ní.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Žalobkyně podala kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 12. 9. 2005, č. j. 59 Ca 90/2005 - 10, kterým byla odmítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 9. 2005, č. j. KULK 610/2005/SO/03 § 5.

II.

Krajský soud po podání kasační stížnosti prováděl úkony podle § 108 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). V této době žalobkyně podáním datovaným 21. 10. 2005 navrhla vyloučení všech soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem z projednávání a rozhodování ve věci. Uvedla, že o podjatosti soudců krajského soudu svědčí podle jejího přesvědčení následující skutečnosti:

1. před rozhodnutím o odmítnutí žaloby nebyla žalobkyně poučena o právu namítat podjatost soudních osob;
2. jak je všeobecně známo, mezi některými osobami Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, a mezi představiteli žalovaného a některými dalšími veřejnými činiteli došlo k účelovému zájmovému spolčení směřujícímu proti platnému uspořádání administrativních činností v českém státu a proti zájmu občanů ČR mít hospodárně a kvalifikovaně pracující orgány veřejné moci. K prosazování svých cílů členové spolčení dezinformují, mezi jednotlivými osobami spolčení existují vztahy závazanosti,

soudci krajského soudu vzdor předloženým důkazům o zneužívání veřejných prostředků parlamentními stranami, zejména ODS, opakovaně zamítají žaloby na neplatnost obecních a krajských voleb. Místopředsedkyně soudu pověřená vedením liberecké pobočky krajského soudu se k oprávněnosti žalob v jednom případě mediálně vyjádřila ještě předtím, než soud rozhodl. Žalobkyně se proto před soudci krajského soudu necítí být v rovném postavení se žalovaným;

3. podle žalobkyně je ne hospodárné zřizovat v Liberci samostatný krajský soud, hospodárnější je, zejména s ohledem na úspory za mzdové náklady členů vedení případného nového soudu, ponechat v platnosti současné uspořádání, kdy v Liberci existuje toliko pobočka krajského soudu;
4. podle žalobkyně je u Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, bojkotován duch zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, podobně jako v 50. letech 20. století zde dochází k existenční a fyzické likvidaci osob pro plnění jejich občanské povinnosti a uplatňování jejich ústavních práv a vyslovení politického názoru - konkrétně k tomu dochází ve věci sp. zn. 11 Nc 1218/2003 u Okresního soudu v Děčíně a ve věci sp. zn. 30 P 233/2005 u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou a v desítkách dalších případů. Manžel žalobkyně byl perzekvován justicí komunistického režimu od roku 1984, další příbuzní žalobkyně uštvaní k smrti;
5. žalobkyni je bráněno v uplatňování svých práv a je vystavena soudní šikaně, krom jiného dlouhodobé nečinnosti soudu (řízení vede od roku 1999) a změně náhledu soudu na důkazní situaci v průběhu řízení, i v dalších soudních sporech, které vede proti Stavebnímu bytovému družstvu v Jablonci nad Nisou. Její podněty týkající se podezření z korupčního jednání znalců v souvislosti s těmito soudními spory nejsou řádně šetřeny.

III.

Soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, Mgr. Karel Kostelecký, Mgr. Daniela Zemanová a Mgr. Hana Ptáčková se shodně vyjádřili tak, že jim nejsou známy žádné skutečnosti, které by je vylučovaly z projednávání a rozhodování ve věci pro jejich podjatost; konkrétní námitky žalobkyně nepovažují za důvodné. K námitce, že žalobkyni nebylo doručeno poučení o složení soudního senátu, který věc rozhodoval, a o možnosti vznést námitku podjatosti soudce, Mgr. Ptáčková dodala, že tato chyba se skutečně stala, avšak jde o administrativní pochybení; nešlo o záměr zkrátit žalobkyni na jejích právech.

IV.

Podle § 8 odst. 1 věty první s. ř. s. *soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.* Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. *účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší*

správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.

Podjatost soudce zasahuje do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost soudce tento princip předpokládá. Samotný pojem soudce totiž s sebou nese atribut nezájatosti a nestrannosti a bez toho, že by se nepředpokládal, nebylo by důvodu ani pro konstituování soudní moci jako jednoho z pilířů demokratické společnosti. Tak, jak zákon příslušnost soudu a soudce v určité věci stanovil, je zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána soudu (soudci) příslušnému a přikázána soudu, resp. soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě. Jen za dodržení těchto pravidel bude zachována a naplněna ústavní zásada zákazu odnětí zákonnému soudci (čl. 36 odst. 1 věta první Listiny základních práv a svobod).

I ve fázi po vydání rozhodnutí o věci samé (tj. v daném případě po vydání rozhodnutí o odmítnutí žaloby žalobkyně) je v případě, že proti rozhodnutí byla podána kasační stížnost a že tato stížnost je přípustná (srov. k tomu usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2004, č. j. Nao 23/2004 - 55, zveřejněné pod č. 408/2004 Sb. NSS), nezbytné (a tedy i přípustné) rozhodnout o námitce podjatosti soudců krajského soudu, kteří napadené rozhodnutí vydali, byla-li žalobkyní taková námitka vznesena. Je tomu tak proto, že ve fázi mezi podáním kasační stížnosti a předložením věci Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o ní činí krajský soud podle § 108 s. ř. s. řadu přípravných úkonů směřujících k tomu, aby o kasační stížnosti mohlo být řádně rozhodnuto; v rámci toho je často potřeba vydávat i rozhodnutí procesní povahy (vyzvat k odstranění vad kasační stížnosti, rozhodnout o žádosti o osvobození od soudních poplatků či o ustanovení advokáta apod.), která se závažným způsobem dotýkají právního postavení účastníků a u nichž je třeba - stejně jako při rozhodování o věci samé - , aby byla vydána nepodjatými soudci.

Je-li účastníkem vznesena námitka podjatosti všech soudců určitého soudu, a přitom je již zřejmé, kterému soudci (soudcům) je či bude věc přidělena, je účelné se zabývat otázkou pojatosti jiných než těchto soudců jen za předpokladu, že u nich bude shledán důvod k vyloučení. V případě, že tomu tak však není a že tedy nic nebrání v tom, aby soudci, jimž věc byla či bude přidělena, ji vyřizovali, postrádá zkoumání podjatosti dalších soudců daného soudu smysl, neboť vůbec není dán důvod ke změně okruhu soudců, kteří mají věc vyřizovat. Žalobkyně namítla podjatost všech soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem. Podle rozvrhu práce však již věc byla přidělena senátu složenému ze tří konkrétních soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci (o věci tito soudci dokonce již rozhodli). Nejvyšší správní soud se proto nejprve zabýval tím, zda je námitka podjatosti relevantní ve vztahu k těmto třem soudcům. Teprve byla-li by shledána důvodnou a byli-li by tito soudci vyloučeni z projednávání a rozhodování věci, přistoupil by Nejvyšší správní soud „v druhé fázi“ ke zkoumání podjatosti ostatních soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem. I při posuzování námitky podjatosti totiž nutno respektovat zásadu hospodárnosti řízení, která v daném případě velí postupovat tak, aby podjatost jednotlivých soudců byla prověřována jen dotud, dokud se nenajde potřebný počet soudců, kteří jsou ve vztahu k věci nepodjatí a kteří tedy ve věci mohou jednat a rozhodovat.

Nejvyšší správní soud se proto nejprve zaměřit na posouzení námitky žalobkyně ve vztahu k soudcům Mgr. Karlu Kosteckému, Mgr. Daniele Zemanové a Mgr. Haně Ptáčkové.

V.

Žalobkyni nutno přisvědčit v tom, že krajským soudem nebyla poučena o osobách soudců, kteří měli podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout. Samotná tato skutečnost však žalobkyni nezbavuje povinnosti uplatnit námitku podjatosti soudce včas, neboť s. ř. s. - na rozdíl od úpravy v § 15a odst. 2 větě druhé zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů - za opožděnou považuje bez výjimky každou námitku podanou po jednotýdenní lhůtě uvedené v § 8 odst. 5 větě druhé s. ř. s., tedy i takovou námitku, která byla vznesena za situace, že účastník nebyl poučen o právu vyjádřit se k osobám soudců, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout.

Žalobkyni bylo usnesení o odmítnutí její žaloby doručeno dne 3. 10. 2005, takže od tohoto dne nepochybně věděla, kteří soudci v její věci rozhodovali. Skutečnosti, které podle jejího názoru zakládaly důvody pro podjatost těchto i dalších soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem, jsou ve většině případů (ne však ve všech) takové povahy, že jí musely být známy buď již delší dobu před tím, než jí rozhodnutí o odmítnutí žaloby bylo doručeno, nebo alespoň od okamžiku doručení tohoto rozhodnutí.

V. a)

Jestliže žalobkyně za důvod podjatosti všech soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem má důvod sub II. 1. (před rozhodnutím o žalobě nebyla poučena o právu namítat podjatost soudních osob), pak nutno poznamenat, že uvedenou námitku měla vznést do jednoho týdne od doručení usnesení o odmítnutí její žaloby (doručeno bylo, jak již uvedeno, 3. 10. 2005), neboť od tohoto okamžiku věděla, že soud o její žalobě rozhodl, aniž by ji poučil o právu namítat podjatost soudních osob. Uvedená námitka, podaná dne 25. 10. 2005, byla tedy žalobkyní podána opožděně a Nejvyšší správní soud k ní nemohl přihlížet (§ 8 odst. 5 věta třetí s. ř. s.).

V. b)

Obdobný závěr o opožděnosti nutno učinit i ve vztahu k námitkám sub II. 4. a II. 5. (duch komunistické perzekuce panující u Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci; vystavení žalobkyně soudní šikaně) - zde dokonce skutečnosti, o které se námitka opírá (údajná justiční perzekuce žalobkyně a jejích příbuzných již od roku 1984, údajné průtahy a nestandardní chování soudů v Děčíně a Jablonci nad Nisou), musely být žalobkyni známy ještě předtím, než jí bylo rozhodnutí o odmítnutí její žaloby doručeno. Jde totiž o události skutkově zakotvené v době nepochybně předcházející rozhodnutí o žalobě, jichž byla žalobkyně samotná přímým účastníkem nebo o nichž byla informována s ohledem na své rodinné vztahy k osobám, jež byly aktéry těchto událostí.

VI.

Za opožděné nelze však považovat námitky sub II. 2. a II. 3. (existence zájmového spolčení mezi soudci liberecké pobočky Krajského soudu v Ústí nad Labem, představiteli žalovaného a některými dalšími veřejnými činiteli směřujícího k vytvoření samostatného krajského soudu v Liberci, což je podle žalobkyně nevhodné a neekonomické). Přinejmenším některé skutečnosti, o něž se námitka opírá, lze totiž časově zařadit do období října 2005, kdy byla námitka podjatosti žalobkyní vznesena. Konkrétně se jedná o rozhovor s předsedou Senátu Přemyslem Sobotkou, v němž se tento staví za zřízení samostatného krajského soudu v Liberci, který byl zveřejněn v periodiku Liberecký kraj č. 09/2005 (říjen 2005). V pochybnostech o zcela přesném časovém určení toho, kdy se žalobkyně o předmětném rozhovoru dozvěděla, nutno mít tuto její námitku za včas podanou.

Uvedené námitky nutno sice považovat za podané včas, nicméně jsou nedůvodné. Skutečnost, že někteří soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, či dokonce možná jejich podstatná část považuje - ve shodě s různými činiteli krajské samosprávy Libereckého kraje a některými dalšími významnými veřejnými činiteli pocházejícími z Liberecka a politicky tam působícími (viz shora zmíněný předseda Senátu Přemysl Sobotka, který je, jak je všeobecně známo, členem ODS) - za rozumné zřízení samostatného krajského soudu v Liberci, a to i „za cenu“ vytvoření plnohodnotné řídicí struktury soudu, ještě ani v nejmenším není důvodem, pro který by je bylo nutno považovat za podjaté ve věci žalobkyně. Žalobkyně nepochybně má právo na svůj názor, že zřízení samostatného krajského soudu v Liberci je nevhodné a neekonomické, a má samozřejmě také plné právo tento svůj názor veřejně propagovat - toto její právo je součástí jejich ústavně zaručených politických práv zakotvených zejména v čl. 17 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod. Za zastávání a prosazování svého názoru nesmí být ze strany soudní moci ani žalovaného jakkoli perzekvována a skutečnost, že tento názor zastává, nesmí žádným způsobem ovlivnit rozhodování těchto orgánů veřejné moci. Z tvrzení žalobkyně ani ze skutečností, jež lze shledat ze soudního spisu, však ani v nejmenším nevyplývají byť jen náznaky toho, že by žalovaný prostřednictvím vazeb svých čelných představitelů či jiných politických funkcionářů s nimi spřízněných např. příslušností k téže politické straně (ODS) jakkoli (přímo či prostřednictvím vedení soudu) působil na soudce liberecké pobočky Krajského soudu v Ústí nad Labem, kteří věc žalobkyně vyřizovali, a ovlivňoval jejich rozhodování, natož pak aby se výsledky tohoto působení projevíly v rozhodovací činnosti soudu. Naopak, z usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby je patrné, že bylo vydáno na základě úvah „sine ira et studio“, je založeno výlučně na právní argumentaci a ani náznakem z něho není patrné jakékoli zaujetí soudu proti žalobkyni a ve prospěch žalovaného (tím ovšem Nejvyšší správní soud ani v nejmenším neříká, že usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby považuje za věcně správné - posuzování věcné správnosti uvedeného usnesení předmětem rozhodování Nejvyššího správního soudu nebylo a stane se tak až při případném rozhodování o kasační stížnosti proti tomuto usnesení).

Ani v jiných ohledech nelze v jednání krajského soudu shledat jakékoli nestandardní postupy vůči žalobkyni. Skutečnost, že nebyla poučena o možnosti vyjádřit se k osobám soudců, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout, nutno zejména s ohledem na to, že o žalobě bylo rozhodováno tzv. procesním rozhodnutím (žaloba byla odmítnuta jako nepřípustná pro soukromoprávní charakter práv, o nichž v napadeném rozhodnutí rozhodoval žalovaný; žalobkyně byla poučena o možnosti podat ve stanovené lhůtě žalobu v občanském soudním řízení), považovat sice za pochybení soudu, ovšem nikoli

za pochybení, které by signalizovalo podjatost členů soudního senátu ve věci. Ani skutečnost, že žaloby ve věcech obecních a krajských voleb byly krajským soudem opakovaně zamítnuty, není bez dalšího důvodem k pochybnostem o nepodjatosti soudců tohoto soudu - takovýmto důvodem by mohla být, pokud by například existovaly konkrétní skutečnosti vedoucí k domněnce, že soud takto rozhodl se záměrem aprobovat určitý výsledek voleb, dosažený pochybným způsobem; nic takového však z tvrzení žalobkyně ani z obsahu soudního spisu nevyplývá.

Žalobkyně ostatně neuvedla žádné konkrétní skutečnosti, proč by právě otázka, zda dojde ke zřízení samostatného krajského soudu v Liberci, měla ovlivňovat vztah uvedených soudců k věci žalobkyně. Dovedeme-li tuto úvahu ad absurdum, každá otázka veřejné povahy související, byť třeba jen nepřímou, s jeho soudem by pak mohla být důvodem podjatosti soudce. Něco takového by nebylo v souladu se smyslem a účelem institutu nepodjatosti soudce, neboť jím není „vydělení“ soudce z jeho sociálního prostředí a jeho uzavření do jakési slonovinové věže mimo společnost, v níž žije, nýbrž zajištění, aby jeho pohled na konkrétní rozhodovanou věc byl reálně (tedy v podstatných, pro rozhodování ve věci určujících rysech) nezaujatý a nestranný a prostý přímého osobního zájmu na výsledku řízení.

VII.

Nejvyšší správní soud proto z uvedených důvodů rozhodl, že ve výroku tohoto usnesení jmenování soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí dané věci. Mohou proto dokončit úkony podle § 108 s. ř. s. včetně vydání rozhodnutí, která jsou k tomu potřeba, a následně věc předložit Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. května 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu